

MIRCEA PAUCĂ (1903–1988), GEOLOG DE RENUME ȘI COLABORATOR APROPIAT AL LUI GRIGORE ANTIPA

Mircea-Dragomir ANDREI¹, Gabriela ANDREI²
ammircea@yahoo.com; gabriela.andrei2019@gmail.com

MOTTO:

„Preocupările intelectuale, începute din copilărie, îți permit să le continui și la bătrânețe, îmbogățindu-ți astfel activitatea spirituală”.

(Mircea Paucă)

ABSTRACT: The article is a biographical note on geologist Mircea Paucă (1903–1988). We make reference to his school years, his studies at the University of Vienna (where in 1930 he obtained a Doctorate in Paleobiology, following the defense of the dissertation entitled *Oligocene Fauna and Flora from Suslănești-Muscel* – Die fossile Fauna und Flora aus dem Oligozän von Suslanesti – Muscel in Romania), his career (as an academic staff member of the University of Bucharest, Director of the „Grigore Antipa” Museum of Natural History, researcher at the Geological Institute etc.). The main issues he addressed in his research were: Oligocene fossil fish from Suslănești-Muscel and Piatra Neamț, Romania; Pliocene in Pannonian facies; the genesis of evaporites; geomorphology, paleontology, hydrobiology and technical geology etc. He discovered and described over 70 new genera and species of fish, birds, mammals, mollusks, echinoderms, arthropods, plants etc. Prof. M. Paucă’s research has led to outstanding results in paleontology, stratigraphy, tectonics, geomorphology, paleogeography, hydrogeology, as well as in fundamental geology issues.

KEYWORDS: Mircea Paucă – Professor, geologist, paleontologist, the „Grigore Antipa” Museum of Natural History

---

¹ Membru asociat al Diviziei de Istoria Științei a Comitetului Român de Istoria și Filosofia Științei și Tehnicii al Academiei Române.

² Membru asociat al Diviziei de Istoria Științei a Comitetului Român de Istoria și Filosofia Științei și Tehnicii al Academiei Române

«Mi-am re trăit viața» reprezintă amintirile geologului Mircea Paucă (1903–1988), scrise cu întreruperi, între anii 1963–1988. Ele au fost adunate cu migală, dar nu pentru a fi publicate. Autorul a simțit că trebuie să rămână scrise o serie de date pe care le-a cunoscut pe parcursul vieții, date care nu trebuiau să se piardă. (...) Inițial, într-un caiet mic, autorul a scris cele mai dragi amintiri despre partenera sa de viață Netica, după dispariția prematură a acesteia. S-au adăugat apoi amintirile cele mai de demult, ale copilăriei, din satul natal din nordul Moldovei, apoi din anii de școală, de studenție, din timpul activității în cadrul Institutului Geologic, din Muzeul Gr. Antipa și în sfârșit concluzii ale activității sale de cercetare în geologie, pasiune neîntrecută de nimic altceva». Așa își începea în 1998 „Nota asupra Ediției”, doamna arhitect Lucia Stoica, fiica profesorului, în volumul tipărit în 2000, la un deceniu de la dispariția geologului Mircea Paucă. Și încheia cu cuvintele: «...aceste Amintiri vor contribui la cunoașterea unor persoane, locuri și întâmplări interesante, ca un capitol de istorie adevărată a acelor timpuri». Din păcate, cartea a fost tipărită doar în o sută de exemplare...

Mircea Paucă s-a născut la 23 iulie 1903, în satul Bălușeni din județul Botoșani. Era cel mai mare dintre cei șase copii ai familiei învățătorului Dumitru Paucă. Dintre toți frații, numai doi au depășit vârsta de 13 ani, aceia care au depășit-o și pe cea de 79. «Supraviețuirea mea înaintată a fost consecința unei vieți ordonate, practică inițial în familie, apoi la Liceul Militar, precum și activitatea mea ca geolog, pe teren, în aerul cel mai curat și cu mișcare multă...» scrie profesorul Paucă, în Amintirile sale (Paucă, 2000).

Mama sa, Elena Paucă, născută Buțureanu, era fiica preotului din sat. S-a stins din viață în 1911, la numai 29 de ani, imediat după nașterea celui de al șaselea copil, când Mircea încă nu împlinise 8 ani. Curând, tatăl se va recăsători, cu tânăra învățătoare Elisabeta Hințescu, proaspătă absolventă a Școlii Normale.

Clasele primare le face în satul natal, avându-l ca învățător chiar pe tatăl său. «Metoda „pedagogică” folosită uneori de tata ca să „stimuleze” copiii săi sau elevii, la învățătură sau la treabă, era bătaia. (...) Pedagogia actuală nu mai admite această metodă primitivă. Folosită însă cu mult discernământ, ea poate aduce uneori folesele cele mai bune, atât indivizilor cât și popoarelor» (Paucă, op. cit.).

În toată perioada copilăriei și adolescenței, cele mai frumoase zile erau acelea petrecute la bunicii maternali. «În nici o limbă nu cunosc un cuvânt atât de dulce pentru părinții părinților, ca acela de „bunic” derivat de la cuvântul „bun”, fiindcă într-adevăr ei sunt buni cu nepoții!» (Paucă, op. cit.)

Fig. nr. 1 – Mircea Paucă (1903–1988)

Urmează Liceul Militar, la Craiova (cl. I-a și a II-a), la Dorohoi (cl. a III-a) și la Iași (cls. IV–VII), iar ultima clasă, a VIII-a, la Liceul german „Honterus” din Brașov (1921–1922). *«Înscrierea la Liceul „Honterus” – poate cel mai bun liceu de limbă germană de atunci din țară – (...) a reprezentat o hotărâre a tatei, deosebit de importantă pentru viitorul meu, ca și anterior cu șapte ani – permisiunea tatei de a mă prezenta la examenul de admitere la Gimnaziul Militar din Craiova. Acestea au fost două momente decisive din viața mea, dovezi că tata cunoștea adevăratele mele puteri spirituale și seriozitatea temperamentului meu. (...) În primul rând, la Brașov am pus baze cât se poate de solide în cunoașterea unei limbi germane curate. Tot acolo l-am cunoscut pe Mrazec, care m-a decis să devin geolog».* (Paucă, op. cit.)

La Liceul „Honterus”, ca profesor de Științe Naturale și Geografie, Mircea Paucă îl are pe Heinrich Wachner, cunoscut ca geomorfolog și geolog. Imediat după primul război mondial era o mare lipsă de geologi. De aceea vara, Ludovic Mrazec apela la colaboratori externi, printre care se număra și profesorul Heinrich Wachner. Acesta i-l prezintă pe elevul său din clasa a VIII-a, Mircea Paucă, mare iubitor de Natură. Mrazec este cel ce îi va recomanda tânărului să urmeze geologia, *„știință foarte necesară țării”* a spus savantul. *«...dacă vrei să cunoști viața de geolog, îl poți însoti – ca om de teren – pe dl. prof. Wachner...».* Tânărul acceptă oferta și împreună cu profesorul său parcurge pe jos distanța Arad-Satu Mare. Era în august 1922.

Așa își începe «*ucenicia geologică în condițiile de practică pe teren, metodă care prezintă avantajul că te avertizează asupra dificultăților ce le vei avea de întâmpinat și de a te pune în contact timpuriu cu condițiile activității ce vei desfășura*» (Paucă, *op. cit.*). Regiunea pe care a străbătut-o atunci (Piemontul Panonic al Munților Apuseni) va rămâne în atenția sa întreaga viață.

Urmând sfatul lui Mrazec, în septembrie 1922 se înscrie la Facultatea de Științe din București, secția de Științe Naturale (1922–1925) apoi și la secția de Geologie Aplicată (1925–1926). În 1925 devine Licențiat în Științe Naturale, iar în 1926, în Geologie Aplicată. Anii studenției, cu multe privațiuni, i-au oferit însă posibilitatea să se afle în preajma unor mari personalități, care aveau să-i marcheze existența. «*Carierea mea de geolog se datorează întâlnirii cu Mrazec*». Închirierea unei locuințe era extrem de scumpă, de aceea savantul îi propune să locuiască într-o cameră goală la mezanin, în clădirea Institutului Geologic din Șos. Kiseleff nr. 2. La rândul său, Paucă va transcrie nenumăratele variante prin care treceau, până la publicare, lucrările științifice ale lui Mrazec. După mulți ani, aceeași muncă o va face și pentru Dr. Antipa, care era la fel de exigent în alegerea formei finale pentru fiecare lucrare destinată publicării. «*M-am gândit deci, că dacă savanți de talia acestor doi, își refăceau lucrările de atâtea ori, dar... un necunoscut și începător ca mine, de câte ori ar fi trebuit să și le refacă pe ale sale, dacă vroia să realizeze și el ceva de nădejde?! Imitându-i pe ambii, toate lucrările mele au fost refăcute de câteva ori, apoi lăsate să „dospească”, după care le puteam citi cu un ochi oarecum străin, mai critic. În această privință, Mrazec și Antipa mi-au rămas ca două faruri care mi-au călăuzit permanent activitatea mea științifică, având însă grija de a nu-mi pierde personalitatea*» (Paucă, *op. cit.*).

Mircea Paucă își începe cariera, în București, ca preparator la Laboratorul de Geologie al Universității (1924–1926), apoi este geolog-asistent la Institutul Geologic București (1926–1934). «*Din peștii adunați de mine reușisem să determin numai puține exemplare când, iată că mi s-a ivit șansa să-mi studiez materialul în străinătate, cu o bursă de Stat. (...) la propunerea prof. Bâznoșanu, care a remarcat lipsa de specialiști, în 1928, Ministerul Învățământului a înființat trei burse pentru specializarea în străinătate a unor tineri cercetători în disciplinele: Geologie, Petrografie și Paleontologie. Cele trei burse au fost obținute prin concurs de: Giușcă, Ianovici și Paucă*» (Paucă, *op. cit.*). La bursa de 200 de lei lunar, se adăugau banii reprezentând un concediu plătit pe timp de doi ani. «*...am luat hotărârea să plec la Viena, unde*

bibliografia îmi indica existența unor exemplare de pești oligoceni, necesari pentru comparație și documentare bogată, pești determinați acolo de ihtiologul Heckel (...)» (Paucă, op. cit.).

În perioada 1929–1930, Mircea Paucă se află la Viena, unde în iulie 1930 obține Diploma de „Doctor în Filosofie – Paleobiologie”, cu teza *Fauna și Flora oligocenă de la Suslănești-Muscel (Die fossile Fauna und Flora aus dem Oligozän von Suslanesti-Muscel in Rumänien)*. Iată cum evocă Mircea Paucă acele zile...

«Cu o scrisoare de recomandare obținută de la Dr. Antipa m-am prezentat la Muzeul de Istorie Naturală, consilierului ministerial (...) – Dr. Victor Pietschmann, șeful secției de ihtiologie, în care am lucrat apoi, 18 luni. Scrisoarea Dr. Antipa a avut un efect care a depășit toate așteptările mele, atât de mare era considerația de care se bucura la Viena directorul Muzeului de Istorie Naturală din București. Am primit imediat un „cabinet” de lucru – o sală de colecție la parter, de vreo 4 x 6 metri, unde se afla în mijloc o masă mare. (...). M-am prezentat apoi „Consilierului Curții”, prof. Dr. Fr. X. Schafer, directorul secției de geologie, care a dat aceleași dispoziții în interiorul secției sale, precum și la Biblioteca Centrală a Muzeului» (Paucă, op. cit.). Și Paucă subliniază în continuare faptul că: «Solicitudinea pentru studenții străini era maximă, fiindcă aceștia veneau cu bani, într-o epocă de mare criză economică a Austriei, (...)». Ajuns la Viena în ultimele zile ale lui decembrie 1928, pe 10 ianuarie 1929, Paucă se înscrie la universitate, care îi echivalează imediat cei patru ani de studenție de la București, cu opt semestre de la Viena, necesare pentru înscrierea la examenul de susținere a doctoratului. Faptul că pe diploma de maturitate era specificat că tânărul a învățat și limba latină a fost esențial, deoarece fără cunoașterea acesteia universitățile germane nu acordau titlul de „doctor”. Chiar dacă la București, Mircea Paucă frecventase cele opt semestre necesare pentru prezentarea tezei de doctorat, la Viena el se înscrie la facultate pentru alte trei semestre, un motiv fiind acela că trebuia să audieze și un curs de filozofie, materie inclusă în examenul de doctorat. «Am susținut doctoratul oarecum „pe bandă” în fața unei comisii alcătuită din: O. Abel – în calitate de conducător al lucrării și de referent al acceptării tezei, zoologul Versluis (...) și botanistul R. Richter. Timp de o oră, –fără a se da întrebări scrise și timp de gândire – candidatul era chestionat succesiv asupra tuturor problemelor tangente lucrării prezentate, în cazul meu, deci: paleontologie, geologie, zoologie, botanică și biologie. Comisia era asistată de un profesor de filozofie, care avea rol secundar, dar trebuia să fie prezent, întrucât și

se conferea un Doctorat în „Filosofie”. (...) Diploma mea de „Doctor în Filosofie – specialitatea Paleobiologie” eliberată de universitatea vieneză în iulie 1930 este, conform unei vechi tradiții, scrisă în limba latină. (...)». După câțiva ani, timp în care teza sa fusese deja publicată în Anuarul Institutului Geologic, Mircea Paucă prezintă Facultății de Științe din București diploma obținută la Viena. La referatul favorabil al prof. I. Simionescu, ținându-se cont și de cele două licențe, în Științe Naturale și Geologie Aplicată, aceasta va fi echivalată cu diploma de Doctor în Geologie al Universității din București.

Fig. nr. 2 – Carnetul de student la Universitatea din Viena – Facultatea de Filosofie

În 1931, pe 15 octombrie, se căsătorește cu Ana Panțu, fiica marelui botanist Zacharia C. Panțu. Anunțat doar printr-un „fairepart” ca toți ceilalți invitați, tatăl lui Mircea Paucă reușește ca pe 1 noiembrie, când era cununia, să ajungă la timp la biserică și să-i felicite pe miri. Voiajul de nuntă, prin Budapesta, Viena și Brno „a impresionat-o pe Netica, nespus. Era pentru prima dată când ea trecea granița. Cunoșteam bine aceste orașe, așa că Netica a avut un ghid excelent” (Paucă *op. cit.*). Pe lângă faptul că, la rândul său, a devenit un botanist de renume, profesor universitar, Ana M. Paucă (1907–1963) a fost și o soție extraordinară și o mamă iubitoare pentru cei doi copii, Mircea și Lucia sau în familie, „Mircică” și „Lucica”.

Există și o întâmplare legată de Mircică, rămasă „celebră” în familia geologului Paucă. Băiețelul avea vreo 5–6 ani și se juca cu fetița chirurgului

Prof. Dr. Bagdazar, vecin al familiei Paucă. Părinții celor doi copii nu se cunoșteau, „nici măcar din vedere”. Invitat la ziua fetei, profesorul îl întreabă pe Mirică: „Ce este tatăl tău?” Mirică răspunde: „Tata este doctor de oase de elefanți muriți!”. Copilul știa că tatăl său, ca paleontolog, aduna în acea perioadă oase de elefanți fosili găsite în carierele din jurul Bucureștilor.

Se cuvine să mai spunem aici câteva cuvinte despre soția geologului Paucă, cea care i-a însoțit pașii zi de zi, și atunci când se aflau departe unul de celălalt. Chiar dacă în carieră a urcat toate treptele universitare, ca botanist și ca profesor despre care, după trecerea a zeci de ani, foștii studenți își aminteau „cu mare plăcere de lecțiile ținute de ea și mai ales, de răbdarea și amabilitatea cu care le explica lucrările practice, fiecărui în parte”, a rămas aceeași soție minunată și mamă adevărată. S-a stins, la numai 56 de ani, pe 24 martie 1963, la ora 12:30. «Acesta a fost sfârșitul dureros și nemeritat al unui suflet larg și generos, iubită de toți cei ce o cunoșteau. S-a epuizat prea timpuriu, fiind mai inimoasă decât îi permiteau puterile fizice. Și-a făcut cu prisosință datoria de: fiică, soție, mamă și cetățean, astfel că regretul general lăsat de ea este cu atât mai mare și mai îndreptățit». (...) «Amintirea Neticăi îmi este cu atât mai vie și mai scumpă cu cât – soarta hotărând a ne despărți atât de timpuriu – ea nu m-a lăsat singur pe lume, ci cu doi copii, între care o fetiță atât de atentă și de grijulie cu un tată intrat în prezent în al noulea deceniu de viață! Netica mea scumpă, luna răsare și acum, dar privirile tale nu se mai îndreaptă spre ea, ca să se întâlnească cu ale mele, după înțelegerea noastră pentru zilele când eram departe unul de altul! Tu ai rămas însă mereu vie printre noi. Mereu vorbim de tine și ne amintim orice cuvânt, orice mișcare a ta. Nici unul din amănuntele zilnice ale celor aproape 32 de ani de conviețuire nu s-au pierdut, ci ele se desfășoară zilnic, cu aceeași claritate, în amintirea noastră, a tuturor». (Paucă, op. cit.)

O perioadă extrem de importantă din viața geologului Mircea Paucă a fost aceea în care a lucrat la Muzeul Antipa, între anii 1934–1950, la început pe post de conservator, apoi ca director de secție și Director cu delegație al Muzeului de Istorie Naturală „Grigore Antipa”.

După ce la 24 mai 1908, la deschiderea Muzeului în noua clădire de la Șosea, primele patru diorame cu fundalul pictat de Pamfil Polonic se bucuraseră de un mare succes la publicul vizitator, Antipa hotărâște ca în Muzeu să fie realizate și alte diorame, inclusiv cele etnografice, prezentate publicului pe 18 Iunie 1914. Noile diorame au fost pictate, în majoritate,

de Richard Canisius, originar din Berlin, între 1909–1914 (Papadopol, Serafim, Stănescu, 1994).

În martie 1934, după decesul lui Richard Canisius, care lucrase în Muzeu până la sfârșitul vieții, rămăsese un post vacant. Cum România trecea la vremea aceea printr-o gravă criză economică și mulți erau șomeri, mai ales din rândul intelectualilor, au fost nu mai puțin de 30 de cereri pentru ocuparea aceluși post. Era vorba de pictori, sculptori și mulți naturaliști. Antipa nu voia să angajeze pe cineva necunoscut și mai ales hotărâse ca postul să fie ocupat de un geolog. Mircea Paucă lucra peste drum, ca asistent, la Institutul Geologic. Printre zecile de cereri, și aceea a lui Paucă. Antipa telefonează la Institut ca persoana care solicita postul să se prezinte personal. Dr. Antipa îl cunoștea pe tânărul Paucă, din timpul studenției, când acesta venea la Muzeu să învețe pentru examene, apoi, din 1928, cu ocazia obținerii prin concurs a bursei de Stat, când îi dăduse pentru Viena acea scrisoare de recomandare. «*Desigur că propunerea mi-a surâs imediat, fiindcă mi se oferea ocazia fericită să lucrez sub conducerea unui savant cunoscut și apreciat chiar mai mult peste hotare decât în țară*». (...) «*(...) în alegerea colaboratorilor săi, Dr. Antipa nu se lăsa influențat de nici o intervenție, ci numai de interesele instituțiilor în fruntea cărora se afla. În acest fel, el a recrutat o serie de colaboratori cu renume: entomologul elvețian Montandon, ornitologul polonez Dombrowsky, pictorul german Canisius, geograful Popa Burcă, desenatorul și pictorul Polonic Pamfil senior și alții, cu care a dotat și a aranjat colecțiile muzeului abia clădit. În condițiile dezvoltării de după primul război mondial, Dr. Antipa s-a înconjurat de o pleiadă de tineri, unul mai meritos ca altul, cum au fost: T. Bușniță, Zah. Popovici, Valentin Grimalski, M. Băcescu, C. Antonescu etc. În lipsa unor copii proprii, Dr. Antipa trata pe colaboratorii săi tineri, cărora le acorda și întreaga sa încredere, ca și când ar fi fost propriii săi copii*». (Paucă, op. cit.)

„Cred că una dintre marile calități ale Dr. Antipa era și aceea de a fi fost un desăvârșit psiholog și cunoscător al caracterului omenesc”, remarcă Paucă, referindu-se la omul pe care l-a cunoscut îndeaproape și l-a apreciat atât de mult. Din păcate, Grigore Antipa nu a găsit niciodată răgazul să-și scrie memoriile, care cu siguranță ar fi fost extraordinar de interesante.

Mircea Paucă a lucrat timp de 15 ani în Muzeul de Istorie Naturală „Grigore Antipa”, iar în primii zece ani a avut șansa să lucreze cu „*ilustrul întemeietor al acestui muzeu, nu numai zi de zi, ci adesea, până seara târziu*”. Când vorbește despre Antipa, căruia i-a consacrat multe pagini în *Amintirile*

sale, în capitolul intitulat *Grigore Antipa în intimitate*, Paucă nu se rezumă să relateze doar relația sa cu acesta, ci ne povestește pe larg despre legăturile Dr. Antipa cu diverse personalități ale vremii și cu unii membri ai familiei. După cum singur ne mărturisește, sarcina pe care și-a asumat-o nu a fost ușoară atunci când a trebuit să se refere la „*activitatea îndelungată și neobosită, multilaterală și rodnică a creatorului Muzeului ce-i poartă numele*”. «*Relațiile sale strânse și vaste cu savanții de pretutindeni îi permiteau să se situeze la un nivel puțin accesibil multora dintre cercetătorii români contemporani*». (...) «*S-ar putea prezenta câte o lucrare independentă înfățișând pe Dr. Antipa fie numai ca: zoolog, hidrobiolog, geomorfolog, diplomat (da, diplomat!), sociolog, economist etc. Din partea mea, aș îndrăzni să afirm că „economistul și diplomatul înăscut” Antipa nu stătea defel mai prejos ca cercetătorul în domeniul Științelor Naturii, cu același nume. În calitate de personalitate complexă, în orice activitate căreia i se dedica, el nu putea avea decât rezultate de prim rang*». Și Paucă revine cu o afirmație anterioară, legată de motivul pentru care și-a intitulat capitolul „*Grigore Antipa în intimitate*”. «*Suntem convinși că deținem unele date cu totul necunoscute asupra vieții și, mai ales asupra activității Dr. Antipa, date obținute în cei 10 ani de colaborare nu numai zilnică, dar și foarte apropiată de ilustrul dispărut*». Cât despre lipsa unor „memorii” scrise de Antipa, Mircea Paucă spune: «*Personal nu-i reproșez cătuși de puțin această lipsă, întrucât bilanțul final al activității sale este deosebit de pozitiv. Nu putem pretinde unei singure persoane să facă față tuturor cerințelor, în timp ce marea majoritate a „intellectualilor” noștri erau foarte departe de asemenea preocupări. În schimb despre A. P. Bâznoșanu – conaționalul din Botoșani al Dr. Antipa – se știe că a lăsat multe sute de pagini de „Memorii” care, însă, chiar din timpul vieții, ar fi luat drumul străinătății. Relativ la relațiile dintre acești doi armeni botoșeneni – Antipa și Bâznoșanu – este cazul să remarc că ele erau cât se poate de slabe, întrucât cei doi aparțineau unor cercuri diferite: în timp ce Antipa prinsese rădăcini adânci la Palat, sub toți cei patru regi, cu masonii și cu cercurile științifice și economice străine, în special cele germane, Bâznoșanu își organizase „biserița” sa proprie, afiliată Ministerului Educației Naționale – aflat timp îndelungat sub influența Dr. C. Anghelescu și a lui C. Kirîțescu, (...)».*

(Paucă, *op. cit.*)

Prin relațiile sale personale, prin numeroasele deplasări în străinătate, prin bogata sa corespondență, Antipa era extrem de bine informat asupra tuturor evenimentelor interne și internaționale „*uneori mai bine ca un ministru al Afacerilor Externe, care ocupa acel post numai vremelnic!*”. «*Cine*

a cunoscut îndeaproape pe Dr. Antipa, acela s-a putut convinge ușor că un temperament activ ca al său, mereu preocupat cu tot felul de realizări importante, necesare unor nevoi variate și urgente ale țării și poporului român, nu putea găsi răgazul necesar să aștearnă pe hârtie, zi de zi, gânduri și informații destinate numai generațiilor viitoare. Temperamentul său pragmatic era incompatibil oricărei activități care să nu ducă la rezultate imediate. O asemenea activitate i-ar fi răpit un timp prețios, pe care, credem noi, l-a valorificat mult mai judicios în realizările sale științifice, economice, administrative și diplomatice». (Paucă, op. cit.)

Referindu-se la familia lui Grigore Antipa, Mircea Paucă ne spune că nu a cunoscut personal pe frații și surorile acestuia, dar își închipuie că «...Grigore a moștenit, atât fizic cât și ca temperament, cele mai multe caractere specific armenesti căci, după cum s-a putut dovedi, el avea strămoși armeni. De la aceștia a moștenit inteligența, temperamentul activ și aptitudini de economist, bun negustor, diplomat, hotărât repede să plece la drum etc.» (...) «Soții Antipa erau nostimi când ieșeau împreună la plimbări scurte, la recomandarea medicului, la șoseaua Kiseleff (pe atunci nepoluată!): el era scund și dolofan, ea zveltă și cu un cap mai înaltă. Într-una din aceste plimbări, la întoarcerea spre locuință, Dr. Antipa și doamna s-au oprit în fața clădirii Institutului Geologic și arătându-i cu vârful bastonului (de care Antipa era nedespărțit) el a povestit ceva soției. (...) Geologii care lucrau la parter în camerele lor, au putut observa această conversație între soții Antipa». Nu putem trece peste un amănunt consemnat de Paucă în *Amintirile* sale și anume, rolul important pe care l-a avut Antipa, „amic nedespărțit” al lui Ludovic Mrazec, în crearea Institutului Geologic. În calitatea sa de secretar general al Ministerului Agriculturii și Domeniilor, Antipa a știut să găsească fondurile necesare pentru ridicarea impozantului local din Șos. Kiseleff nr. 2, acolo unde se află și astăzi Muzeul Național de Geologie.

Printre numeroasele atribuții pe care le avea Mircea Paucă se număra și aceea de triere a celor veniți pentru angajare, ca personal de serviciu, însărcinat cu paza colecțiilor când Muzeul era deschis publicului, precum și cu curățenia în sălile de expoziție, laboratoare etc. Paucă trebuia să facă o primă selecție alegând după libretul militar, rezerviști până la vârsta de 35 de ani, cu gradul de sergent. Dr. Antipa considera că aceștia „sunt ștutori de carte și dezghețați”, preferabil olteni! Cei care îndeplineau criteriile erau apoi introduși pe rând la director, care le spunea ce salariu vor avea, ce avantaje (cameră etc) și care o să fie munca lor. Niciodată nu uita să-l

întrebe pe solicitant dacă mai știe vreo meserie și unde a învățat-o. Urma o întreagă discuție amănunțită legată de meseria respectivă, pentru a se convinge că nu a fost o simplă afirmație. Muzeul avea un personal foarte redus pe vremea aceea, așa că la angajare erau preferați cei care cunoșteau mai multe meserii. O dată angajat, omul nu mai părăsea Muzeul, deoarece aici avea nu numai salariul, dar și multe alte avantaje. *«De îndată ce am fost numit, Dr. Antipa mi-a trasat ca sarcină cunoașterea amănunțită a întregului Muzeu, astfel ca nici un ungher să nu-mi rămână străin și că trebuie să mă ocup de toate problemele ce se pun. (...) În acei ani (...) începând cu directorul până la ultimul om de serviciu, Muzeul număra un personal de maximum 12 salariați. Și așa s-a făcut că, în curând, am devenit un fel de „bun la toate”: bibliotecar, portar, telefonist, dactilograf, arhivar, curier, contabil, casier, magazioner și câte alte activități care însă îmi lăsau destul timp liber să mă ocup și de problemele muzeografice și, nu mai puțin, de cercetările geologice proprii. Scripturistica administrativă era ca și inexistentă. N-am regretat nici una din funcțiile îndeplinite în preajma Dr. Antipa, aceasta cu atât mai mult cu cât constatam că el însuși era gata să facă de toate. Cu cât trece timpul, cu atât mai mult mă conving cât de rodnici mi-au fost acei ani și câtă experiență am putut acumula din colaborarea de zi cu zi și oră cu oră, cu care m-a onorat Dr. Antipa»* (Paucă, *op. cit.*). Tânărul Paucă a fost plăcut surprins de spiritul gospodăresc al Directorului său. Magazia era plină cu sute de borcane de cristal de Jena de toate dimensiunile. Apoi, exista o cantitate uriașă de alcool de 96°, iar sticlăria fusese cumpărată încă dinaintea primului război mondial! Astfel că în urma cutremurului din '40, care a produs distrugerii însemnate, borcanele sparte au putut fi înlocuite imediat cu cele din magazie, „din care abia s-a cunoscut că s-a luat ceva „! Chiar dacă rezerva de alcool era departe de a se fi epuizat, Antipa a făcut imediat cerere la Minister, ca să i se aprobe cumpărarea a câteva sute de litri, să fie de rezervă.

Mircea Paucă și-l amintește pe Dr. Antipa în ziua de după marele cutremur din 10 noiembrie 1940, când sosind la Muzeu dimineața foarte devreme, l-a găsit pe director mergând prin sălile Muzeului, ținându-se cu mâinile de cap, îmbrăcat așa cum se ridicase din pat. Pășea cu greu prin bălțile de alcool și formol, printre cioburile de geamuri și borcane, împrăștiate pretutindeni pe podea, într-o atmosferă irespirabilă. Din tot personalul științific singurul care se prezentase la serviciu în acea duminică, preocupat să vadă în ce stare se află Muzeul și colecțiile sale, a fost

Paucă. Ceilalți au venit luni de dimineață! Cu această ocazie, stima Dr. Antipa a crescut față de geolog.

Citind relatarea lui Paucă, autorii acestui articol își amintesc cu emoție de dimineața de după marele cutremur din 4 martie 1977. Deinotheriul prăbușit, cu capul detașat și multe oase distruse, vitrine sparte, unele de cărămizile ieșite din zid. La parter și la etaj, bălțile de formol și alcool, infiltrate până la demisol, erau pline de cioburi și de preparate, multe definitiv distruse căzute din borcanele sparte. Exponatele extrem de delicate din vitrina cu meduze, răsturnată pe o parte, au dispărut pur și simplu în totalitate, printre cioburi. Directorul de la vremea aceea, Mihai Băcescu, se afla pe nava Thalassa, în N-V Oc. Indian (Djibouti), în Muzeu rămânând să se confrunte cu evenimentele, directorul adj. Aurel Papadopol. În zilele care au urmat, mai bine zis, în lunile care au urmat, a fost o muncă titanică, la care a participat întreg personalul, astfel că în august Muzeul a fost redeschis, parțial. Suntem aproape convinși, că la cutremurul din '77, unele dintre borcanele găsite de noi la demisol, în special din cele mici, cu formă perfectă și sticlă de foarte bună calitate, făcuseră parte din marea rezervă de borcane asigurată de Dr. Antipa în urmă cu cel puțin 40 de ani! Ne-au fost de mare folos în refacerea expoziției permanente. Desigur astăzi nu mai există nimeni din cei care ar fi putut să ne confirme presupunerea.

De la inaugurarea sa din 1908 și până astăzi, Muzeului de la Șosea i-a fost dat să treacă prin multe momente critice. Despre astfel de momente vorbește și Iorgu Petrescu, într-unul din articolele sale (Petrescu, 2013).

Cu siguranță, așa cum pe noi, când eram copii mici și ne-au adus părinții la Muzeu, ne-au impresionat puternic uriașele geode de ametist, pe care le-am purtat mereu în amintire și le-am revăzut de nu știu câte ori, tot astfel și alți copii, astăzi adulți de toate vârstele, au ținut minte acele minunății ale Naturii. «*De fiecare dată când directorul conducea pe cineva în Muzeu mă invita să-l însoțesc, fapt care mi-a permis să aflu unele din tainele, numai de el știute, asupra obținerii unor numeroase exponate. Antipa întreținea legături cu marile porturi germane, care îl informau asupra sosirii unor eșantioane excepționale de peste mări, deplasându-se imediat pentru achiziționarea lor. Aceasta este, de pildă, proveniența geodelor gigantice de ametist originare din Brazilia (n.n.: din Uruguay)*» (Paucă op. cit.).

În timpul războiului, Dr. Antipa a luat hotărârea înțeleaptă, care i-a mirat pe mulți, să nu evacueze colecțiile, ci să le pună la adăpost, în interiorul Muzeului. I-a spus lui Paucă: „*Dacă le evacuez, pierd sigur colecțiile,*

dar dacă iau măsuri de protecție pe loc, mai am unele șanse de a le salva". Paucă a înțeles rostul hotărârii directorului său... «În 15 iunie 1942, în plin război, Grigore Antipa adresa un memoriu Ministerului Instrucțiunii Publice și Cultelor (...) în care se opunea planului de demolare a construcției din 1908 și mutarea muzeului în alt loc» (Petrescu, *op. cit.*). Și autorul articolului reproduce în continuare întregul conținut al memoriului (aflat la Biblioteca Academiei, secția Manuscrise), adăugând: «Și muzeul a rămas pe loc până astăzi, deși au mai existat astfel de propuneri de mutare și după aceea, cel puțin două în ultima perioadă a comunismului» (Petrescu, *op. cit.*).

Mircea Paucă a fost alături de Dr. Antipa chiar și în ultima seară, pe 8 martie 1944, când i-a adus o lucrare pe care i-o dactilografiasse. A doua zi, pe 9', «un deces subit datorită unui atac de cord, a pus capăt activității sale îndelungate, multilaterale, neobosite și rodnice. La decesul său, sunt sigur, a avut o mare contribuție și stresul provocat de precipitarea evenimentelor, la o vârstă când acestea nu mai pot fi ușor suportate» (Paucă *op. cit.*). Cu mintea sa strălucită și atotcuprinzătoare, Dr. Antipa știa cam ce viitor îl aștepta pe el și pe soția sa, în scurtă vreme...

De altfel, era un fapt cunoscut că Dr. Antipa avea probleme cu inima, iar când urca treptele și îl apuca durerea, obișnuia să spună, referindu-se la nitroglicerină, că mai ia „o dinamită” (ex verbis M. Băcescu).

«După decesul Dr. Antipa, în condițiile bombardamentelor din vara lui '944, când toți cei „mari” se puseseră la adăpost prin orașele și sate, fără a se interesa măcar printr-o carte poștală de soarta Muzeului, timp de un an, cât a trebuit să mă descurc singur cum m-am priceput, ca să refac acoperișul ciuruit de bombe, să înlocuiesc geamurile ferestrelor și vitrinelor sparte și tencuielile căzute ale Muzeului bombardat de nemți, ori de câte ori mi se puneau o problemă dificilă, mă întrebam: oare cum ar fi procedat Dr. Antipa în asemenea situație? (...) Din fondul destinat întreținerii curente a localului, cumpărasem o cantitate mare de geamuri cu dimensiuni mari, de care nu se mai interesa nimeni în orașul bombardat și părăsit (...) Acestea fiind duble, scosesem rândul de cercevele din interior încă din martie '944 și le depozitasem în subsol» (Paucă, *op. cit.*). Ele vor fi folosite la înlocuirea rapidă a celor sparte în bombardament, acțiune la care, înțelegând că „Muzeul reprezenta însăși „pâinea și adăpostul lor”, au participat cu multe ore suplimentare, toți cei din personalul Muzeului. Damigenele cu alcool din demisol fuseseră, din ordinul lui Antipa, îngropate undeva în parcul Muzeului, departe de clădire, tocmai pentru a preveni un dezastru, în caz de bombardament! «...prima mea grijă

a fost aceea de a acoperi clădirea Muzeului, al cărui acoperiș fusese deteriorat în cea mai mare parte de bombardamentele germane, așa că localul a fost pus la adăpost înainte de începerea ploilor de toamnă și de căderea zăpezii, care ar fi desăvârșit dezastrul produs de bombe».

Se cuvine să amintim aici, în câteva cuvinte, ce s-a întâmplat cu vasta corespondență a Dr. Antipa, de care familia nu a fost interesată. Corespondența, răvășită peste tot prin încăperi și prin curte, de suflul bombardamentelor, a fost adunată de Paucă în trei lăzi, depozitate în camera sa de lucru, de la demisol. Din curte, a recuperat câteva scrisori pe care le-a pus deoparte, ca să le citească mai târziu. Dar evenimentele care au urmat au fost atât de grave, de importante, încât, cu tot regretul, cel ce fusese atât de apropiat de Dr. Antipa nu a reușit să parcurgă decât o mică parte din documentele aflate în cele trei lăzi, pe care le-a predat, la un moment dat, Prof. Traian Săvulescu. Se pare că la Academie nu au mai ajuns toate documentele din cele trei lăzi. Cele câteva scrisori reținute de geolog, cu acordul familiei savantului, au fost citite de acesta după mulți ani și după și mai mulți ani, publicate o dată cu *Amintirile* sale.

Cu toate că inițial, după dispariția lui Antipa, au existat numeroși pretendenți la funcția de director al Muzeului, care oferea multe avantaje, atunci când colecțiile și clădirea ajunseseră într-o stare jalnică, datorită bombardamentelor repetate, «*nimeni dintre vechii pretendenți nu s-a mai interesat de soarta Muzeului, nici măcar printr-o carte poștală trimisă din cui-burile unde se puseseră la adăpost! În aceste condiții, Paucă a fost considerat bun să se descurce cum o ști el, timp de mai bine de un an, cu toate problemele grave care se puneau. (...) Activitatea de refacere a Muzeului mergând totuși satisfăcător, ulterior nimeni nu și-a amintit de ostenele depuse. Din fericire, Paucă n-a avut nici o ambiție asupra direcției muzeului, evitând astfel intrigile de tot felul*» (Paucă, *op. cit.*).

*

Urmărind cronologic funcțiile pe care le-a avut Mircea Paucă de-a lungul anilor, putem lesne să constatăm că în același interval de timp, ducea la bun sfârșit mai multe activități. Astfel, în cei cincisprezece ani cât a lucrat la Muzeul Antipa, a fost și Profesor suplinitor la Catedra de Paleontologie, Facultatea de Științe Naturale din București (1941–1946), apoi Profesor de Paleontologie la Facultatea de Geologie și Tehnică Minieră, Institutul de

Mine, București (1948–1958), iar din 1950 până în 1960, Șef serviciu, apoi Geolog Șef la Întreprinderea „Prospecțiuni” . Din 1960 până în 1965, Șef serviciu Documentare la Institutul Geologic. În 1968 devine pensionar.

Activitatea savantului și profesorului Mircea Paucă este atât de vastă, nu numai ca întindere în timp, dar și ca domenii abordate, încât ar fi imposibil să cuprindem aici, pe larg, toate aspectele... *«Cred că rîndurile care urmează și care sintetizează contribuțiile mele la cunoașterea geologiei în general și a geologiei României în special, mai sînt interesante și prin faptul că, deși am avut destui magiștri de la care să învăț, totuși – de timpuriu – am reușit să găsesc acea cale proprie care să mă conducă la rezultatele fructuoase. (...)Faptul că a trebuit să abordez probleme variate s-a încadrat perfect în caracterul unitar al Științelor Naturii împărțite de cercetători în numeroase discipline numai în mod artificial, în scopul de a permite cercetătorului să le poată aborda mai ușor pe fiecare în parte. Stăpînirea mai multor discipline reprezintă acea bază solidă care permite realizarea unor concluzii bine întemeiate, care nu mai pot fi puse ușor în discuție»* scria Mircea Paucă în primul capitol „1. Generalități” din cartea sa *Șase decenii de activitate geologică* (Paucă, 1981).

«O îndelungată și pasionantă muncă de teren și laborator i-a permis să cunoască numeroasele probleme geologice ale țării, mai ales cele din interiorul Arcului Carpatic, profesorul Paucă fiind unul dintre cei mai avizați în problemele Neogenului de pe întreaga suprafață a Dunării Mijlocii, începând de la Viena, până în Carpații Orientali, aducând contribuții de o valoare remarcabilă» (Huică, 2007). Deosebit de important este ultimul capitol al lucrării din 1981 – „Probleme de Geologie fundamentală”, pentru că aduce în discuție ideile noi, reformatoare ale vechilor teorii privind evoluția vieții pe Terra, respectiv teoria lui Darwin și cea a catastrofelor lui Cuvier.

O listă a activităților sale de cercetare, a principalelor probleme abordate, a lucrărilor sale mai ample și a publicațiilor în care au apărut lucrările, întocmită chiar de Paucă, într-o „Notă biografică” din anii ‘80, o găsim cuprinsă în volumul de *Amintiri*, apărut în 2000:

Activitatea de cercetare:

1927–1950 Cercetări intermitente în neogenul bazinelor din regiunea de vest a României, începând din bazinul Maramureș, până în bazinul Zarandului

1931–1933 Cercetări în mezozoicul masivului Codru-Moma

1934–1946 Cercetări intermitente în neogenul din Vrancea

1950–1964 Cercetări intermitente în neogenul bazinului Transilvaniei

Principalele probleme abordate:

- Studiul peștilor fosili, în principal oligoceni, de la Suslănești-Muscel și Piatra Neamț (preocupare permanentă)
- Studiul pliocenului în facies panonic din regiunile intracarpatică, în special din bazinele vestice (preocupare permanentă)
- Studiul Genezei evaporitelor monominerale din România
- Cercetări de geomorfologie, paleontologie, hidrobiologie și geologie tehnică
- Cercetări pe suprafețele de contact ale bazinului Transilvaniei cu rama muntoasă
- Probleme de Paleontologie și ale mediului euxinic

Publicații mai ample:

- „Fauna și Flora oligocenă de la Suslănești-Muscel” Teza de Doctorat (publicată în Anuarul Institutului Geologic XVI/1932–1933)
- Bazinul neogen al Beiușului (idem vol. XVII; XX/1935)
- Masivul Codru-Moma – Jud. Bihor (idem vol. XXI/1941)
- Curs de Paleontologie – litografiat, 1950
- Bazinele neogene din regiunea de vest a țării (idem vol. XXVI-XXVIII/1960)
- „Șase decenii de activitate geologică” (Editura „Litera” 1981)
- „Mi-am retrăit viața” – amintiri asupra familiei, profesorilor, școlilor, studenților, colaboratorilor, a regiunilor cercetate și a problemelor puse (manuscris 1963–1988)

Publicații în care au apărut lucrările:

- Anuarul Institutului Geologic
- Dărilor de Seamă ale Institutului Geologic
- Studii Tehnice și Economice (idem)
- Ghiduri ale excursiilor (idem)
- Publicații ale Academiei Române
- „Travaux” ale Muzeului de Istorie Naturală „Gr. Antipa”
- Publicațiile Muzeelor din Oradea și Piatra Neamț
- Revista „Ziarul călătoriilor”, editura Universul (cu pseudonim)
- Diverse almanahuri
- „Natura” – Revistă pentru răspândirea științei
- Publicațiile Muzeului de Istorie Naturală din Viena
- Revista „Geologische Rundschau” din Stuttgart
- Revista „Petroleum” din SUA

«*Cercetările Prof. M. Paucă au dus la concluzii temeinice în paleontologie, stratigrafie, tectonică, geomorfologie, paleogeografie, hidrogeologie, precum și în probleme de geologie fundamentală (geneza flișului, faciesul euxinic etc.), cărora le-a rezervat capitole speciale, conținând idei noi puse în circulație*» (Huică, *op. cit.*).

Redăm pe scurt câteva dintre concluziile sale în domeniul *paleontologiei*, prezentate în *Șase decenii de activitate geologică* (1981): • A descoperit și descris peste 70 genuri și specii noi pentru știință sau pentru România și anume: pești (31), păsări (1), mamifere (3), moluște (10), echinoderme (4), artropode (5), plante (6) etc. • Caracterul predominant tropical al faunelor din sisturile bituminoase oligocene. • Sedimentele care conțin pești fosili au luat naștere în condiții euxinice. Fosilele din asemenea depozite sunt perfect conservate numai datorită lipsei oxigenului din apele adânci și de pe fundul mării. • Starea de conservare a fosilelor din rocile depuse în condiții euxinice este reprezentată prin mumifiere. • Valoarea stratigrafică a unor specii de moluște neogene a fost uneori supraapreciată în ceea ce privește calitatea lor de a preciza vârsta depozitelor în care se află. • Caracterul de document al vârstei depozitelor, descoperit la fosile încă de acum circa 200 de ani, este valabil adesea numai pentru epoci îndelungate, nu și pentru timpuri foarte scurte. • Primele păsări fosile determinate din miocenul mediu vrâncean. • Bazinele mari, în special cele oceanice, fiind caracterizate prin existența curenților, posedă faune bogate cu răspândire largă și relativ omogenă. • În prezent, în oceanele Indian și Pacific – datorită condițiilor fizico-biologice prea puțin schimbate încă de la sfârșitul mezozoicului – supraviețuiește un mare număr de tipuri de viețuitoare care au populat și mările paleogene din Europa. • Caracterul alohton al faunei de mamifere pleistocen superioare din Câmpia Română (mamuți, cerbi, bizoni, rinoceri, cai, bouri, lupi, hiene, castori etc.), apărând numai în pietriș de cuarț perfect rulat și în nisip torențial sub formă de oase izolate, au pierit frecvent în timpul inundațiilor (topirea ghețarilor), apele transportând și împrăștiind oasele, din care s-au conservat numai cele mari sau mai rezistente (dinții).

Interesantă părerea lui Mircea Paucă referitoare la descrierea de taxoni (genuri, specii) noi: «*Am considerat această activitate doar ca o pregătire prealabilă pentru cercetările paleobiologice și ecologice, care îmi stăteau mai aproape de inimă, și nu ca având valoare prin ea însăși. Descrierea speciilor*

noi, deși reprezintă o activitate cu o mare importanță și răspundere științifică, am comparat-o întotdeauna cu aceea, și ea deosebit de importantă, a mașinilor care produc cărămizile sau prefabricatele atât de necesare activității pe care o desfășoară arhitectul și inginerul. Abia aceștia înmiesc valoarea cărămizilor prin ridicarea unei construcții adecvate scopului urmărit» (Paucă, 1981).

Cea mai importantă și mai valoroasă colecție științifică de pești fosili oligoceni din România se găsește la Muzeul de Științe Naturale din Piatra-Neamț, aceasta egalând colecțiile similare din muzeele de la Moscova, Wrocław, Brno, Viena și Paris. Colecția numără peste 2000 de exemplare, provenind din punctele fosilifere Cozla, Pietricica, Cernegura și Agârcia. Exemplarele sunt inventariate la categoria „tezaur” și aparțin patrimoniului național. O mare parte din această colecție este reprezentată de colectările lui Mircea Paucă.

*

«Rememorându-mi foarte pe scurt o viață de peste opt decenii, trebuie să constat – fără falsă modestie – că ea nu mi-a fost lipsită de realizări. Pornit de la o situație care nu promitea prea mult, atât pe linie materială, cât și spirituală, am reușit totuși să urc toate treptele învățământului până la cele mai înalte, obținând de timpuriu diplomele respective, fără însă a considera că ele reprezintă totul. Într-o epocă în care aproape totalitatea muritorilor dădea situației materiale un maximum de atenție, am avut fericita intuiție de a prefera ca bunuri de cel mai mare preț sănătatea și ceea ce înmagazinam în cap, ducând o viață care, acum, este numită „rațională”. (...). Cu o asemenea „avere” te poți descurca oriunde în lume. Nu mi-a stat în temperamentul meu să aspir în mod grăbit la situații materiale sau sociale excepționale, râvnite și de alții, astfel că nu eram atras nici în conflicte». (...). «Mă bucur că am putut pune și eu o pietricică la temelie geologiei. Și nu numai a celei românești (...). Reușitele de tot felul le-am datorat în primul rând stăruinței cu care am urmărit îndeplinirea datoriei și aspirațiilor. (...). N-am fost niciodată „comod” și nici nu mi-am cruțat osteneala» (Paucă, 2000)

«Gândind adesea care mi-a fost epoca din viață în care am făcut progresele cele mai semnificative, am ajuns la concluzia că aceasta a fost în lunile cât am lucrat în Viena cu totul independent, după programul pe care singur mi-l făceam. De asemenea, printre anii cei mai rodnici trebuie să-i număr și pe cei de după pensionare...» (Paucă, 1981).

*

Dl Stelian Grigore, pasionat explorator, l-a cunoscut pe prof. Mircea Paucă. În rândurile care urmează ne povestește cu emoție câteva dintre momentele în care l-a întâlnit...

«O mare parte din copilărie mi-am legănat-o între două muzee, cel de istorie și cel de științe naturale . . . Din copilul curios, am devenit apoi adolescentul licean dornic să nu scap nicio expunere publică din cele ce aveau loc la Palatul Culturii din Ploiești.

Astăzi, albumul meu de amintiri nu este deloc prozaic și developează cu precizie matematică: Joi 22 noiembrie 1973 la orele 17 în Sala 89 a Palatului Culturii era invitat de către Muzeul de Științele Naturii din Ploiești să susțină prelegerea despre „Peștii fosili oligoceni din România” profesorul doctor docent Mircea Paucă.

Atunci n-am reușit nici să văd, nici să simt aripa de înger ce m-a învăluit, dar mai ales cât a contat faptul că l-am cunoscut pe ilustrul geolog, pentru formația mea viitoare de explorator și cercetător. Era un orator desăvârșit, capabil să-și plimbe auditoriul într-o mașinărie a timpului numai de el meșterită și-n care Marea Paratethys sau lagunele tortoniene se întindeau aieva la picioarele tale. Auzai freamătul valurilor și țipetele albatroșilor terțiari, vedeai cârdurile nesfârșite de flamingo roz ce-și dansau valsul preferat la marginea lagunelor pline de evaporite, ori plângeai ca un copil, asistând neputincios la moartea milioaneilor de pești oligoceni asfixiați de emanațiile de gaze din adâncuri și pe care astăzi îi admiri prinși în acvariul de piatră de la Neamț, cu gurile lor larg deschise și branhiile umflate după ultima moleculă de oxigen.

Era asemeni unui ilustru amiral ce-și dirija corabia cu pânzele umflate de vânturile de vest, din Marea Nordului, prin culoarul Vienei și până hăt, departe, în Oceanul Indian.

Avea acel har divin de a se face înțeles de către oricine, fără a coborî cătuși de puțin nivelul academic al prelegerilor sale. O figură boemă, rătăcită din alt veac, făcea legătura între întemeietorii geologiei românești și generațiile sfârșitului de secol 20. Când vorbea despre Ludovic Mrazec era asemeni unui pastor ce vorbește despre Dumnezeu, iar atunci când avea ocazia să evoce ultimii ani din viața lui Grigore Antipa, ochii i se umezeau ușor și devenea brusc nostalgic. Lecțiile de geologie pe care le dăruia tuturor, erau de fapt lecții de viață în care cei ce aveau ochi să vadă și urechi să audă, înțelegeau cu adevărat

Fig. nr. 3 – Prof. Mircea Paucă împreună cu cercetători, muzeografi și conservatori, în drum spre barajul de la Paltinu, Cheile Doftanei (26 oct. 1974). Printre cei ce s-au alăturat profesorului: Xenia Scobiola – Palade, Stelian Grigore, Zoe Apostolache –Stoicescu, director al Muzeului din Ploiești, Alexandru Ionescu. (Foto: Iulian Rădulescu)

efemeritatea vieților noastre, înțelegând mai ales faptul că lumea nu a început cu noi și nu se termină cu noi!

După acea seară miracol, a urmat un deceniu în care îl întâlneam fie la Sesiunile de Comunicări Științifice ale Muzeului de Științele Naturii din Ploiești, fie la Centrul de Documentare al Institutului Geologic din București. Îl deranjam rar, cu întrebări scurte și punctuale, dar întotdeauna plecam acasă încărcat cu alte zeci de răspunsuri noi la întrebări pe care nu mi le pusesem încă. Se spune că orice om poate fi definit printr-un verb și cred că nu greșesc deloc afirmând că verbul lui definatoriu era „a dărui”. Dăruia enorm semenilor săi fără să ceară nimic în schimb, fără să aștepte onoruri sau mulțumiri.

Păstrez și astăzi proaspătă în memoria mea ziua de sâmbătă 26 octombrie 1974, când autocarul ce ne purta spre noul baraj hidroenergetic Paltinu a oprit în Cheile Doftanei, în cadrul aplicației de teren a Sesiunii Științifice din acel an. Cu doar câteva ore înainte, domnul Paucă ne prezentase prelegerea „Idei noi privind

clasificarea Miocenului”, iar acolo în Chei, a improvizat ad-hoc o demonstrație practică a noilor sale idei teoretice. Iulian Rădulescu, preparatorul muzeului a scos discret din buzunar micuțul său aparat Smena ca să immortalizeze momentul, dar mai ales ochii și gurile noastre căscate, dar nu a reușit să-și ducă ideea la capăt, fascinat fiind de povestea fabuloasă din urmă cu milioane de ani. Abia sus la baraj, peste o jumătate de oră, s-a trezit din reverie și a apăsat pe declanșator pentru eternitate. În grupul greu de strâns, la rugămințile doamnei director Zoe Stoicescu Apostolache, a rămas prinsă în câteva cristale de bromură de argint figura luminoasă a domnului Mircea Paucă, aureolată parcă de bascul său de pictor interbelic ce nu-i lipsea niciodată în ieșirile de teren . . .» (3 Iulie 2020)

*

«A dispărut dintre noi Profesorul Mircea Paucă. Ne obișnuisem cu figura uscățivă, voioasă, sfătuitoare și sfătoasă a superoctogenarului; a dispărut brusc, fără să anunțe pe nimeni, nici măcar familia. A plecat pe tăcute, modest, așa cum i-a fost și viața; fără tam-tam, fără fast. Peste o viață de trudă, de muncă încordată, de privațiuni și împliniri s-a tras pentru totdeauna cortina.» Așa începe geologul Ilie Huică, în cartea sa *Cu și despre geologi*, capitolul dedicat personalității lui Mircea Paucă. (Huică, *op. cit.*)

Așa îl știam și noi pe Profesorul Paucă, de-a lungul anilor, când îl întâlneam pe hol sau în unele laboratoare din Muzeul Antipa. Pe vremea aceea, nimeni nu ne vorbise în mod special despre cei cincisprezece ani în care profesorul Mircea Paucă lucrase în Muzeu și despre cât de apropiat colaborator al Dr. Antipa fusese, timp de zece ani, până în ultima zi din viața marelui savant, pe care îl cunoscuse cu adevărat și îl prețuia atât de mult, nu numai ca om de știință, dar și ca om. Am fi avut atunci atâtea întrebări să-i punem profesorului, legate de istoria frământată a Muzeului în care aveam șansa să lucrăm...

Era probabil în 1981, când profesorul Paucă ne-a prezentat în amfiteatrul Muzeului cartea sa *Șase decenii de activitate geologică*. La sfârșitul prezentării am îndrăznit să-i cer un exemplar. Stătusem până atunci de mai multe ori de vorbă cu profesorul, așa că îmi cunoștea preocupările în domeniul geologiei, respectiv, gemologiei. Mi-a oferit cu plăcere volumul, scriindu-mi și o dedicație, fără să pună data. Se pare că așa obișnuia, să nu marcheze data.

Mulțumiri

Mulțumim dlui Stelian Grigore pentru colaborare la realizarea și ilustrarea acestui articol.

Mulțumim tinerei cercetătoare Ana-Maria Petrescu pentru unele date legate de istoricul Muzeului Antipa.

Bibliografie:

- [1] Huică, I., *Cu și despre geologi*, Editura Vergiliu, București, 2007.
- [2] Huică, I., *Mircea Paucă – în: Huică, I., Cu și despre geologi*, Editura Vergiliu, București, 2007.
- [3] Papadopol, A., Serafim, R., Stănescu, M., *Dioramas and biogroups from the „Grigore Antipa” Museum of Natural History – values of the National Cultural Patrimony*, în: Travaux du Muséum National d’Histoire Naturelle „Grigore Antipa” 34: 535–553. 1994.
- [4] Paucă, M., *Șase decenii de activitate geologică*. Editura Litera, București, 1981.
- [5] Paucă, M., „*Mi-am rețrăit viața*”. *Amintirile unui geolog..*, București, 1998, 288 pp., IX pl (2000). (Tipărit în una sută exemplare în iunie 2000).
- [6] Petrescu, I., *Momente dramatice din istoria Muzeului Național de Istorie Naturală „Grigore Antipa” la sfârșitul celui de-al doilea război mondial*, în: Studii și Comunicări/DIS vol. VI: 81–107. Academia Română. CRIFST/DIS. 2013.